

Fokus Attityd 2012

Om ungdomars attityd till arbete, utbildning och framtid

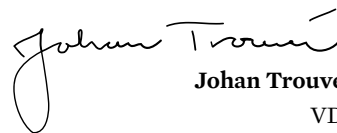
Fokus Attityd 2012 är publicerad av Västsvenska Handelskammaren 2012
Citera oss gärna men ange källa
Författare/Stina Olén/*stina.olen@handelskammaren.net*
Formgivning och grafik/Jimmy Delwér
Papper/Munken Polar 200 gram (omslag)/Munken Polar 120 gram (inläga)

Förord

När vi presenterar Fokus Attityd 2012 befinner vi oss i en spännande men osäker tid. Det har gått bra för Sverige hittills, men vår ekonomi är starkt beroende av den fortsatta utvecklingen i Europa och övriga världen. Ungdomsarbetslösheten är hög, samtidigt som många företag oroar sig för att inte hitta rätt kompetens för att kunna växa. Det är tydligt att vi står inför utmaningar med matchningsproblematik och generationsskifte. Därför är det viktigare än någonsin att vi skapar goda förutsättningar för unga att ta sig in på arbetsmarknaden och bidra och utvecklas där de behövs mest.

De ungdomar som deltar i Fokus Attityd representerar morgondagens arbetskraft och eftersom näringslivet rekryterar minst lika mycket på grundval av attityder som formella kunskaper, är det viktigt att vi vet hur de tänker kring jobb, utbildning och framtid. Genom att hålla oss uppdaterade kan vi påverka utvecklingen, ligga i framkant och skapa goda förutsättningar för västsvensk tillväxt.

Johan Trouvé
VD

johan.trouve@handelskammaren.net

Fokus Attityd 2012

Innehåll

Förord	3
Inledning	7
Arbetet viktigt men branschbegreppet irrelevant	
Resultat	9
Analys	11
Slutsatser	13
Fritid går före karriär	
Resultat	15
Analys	17
Slutsatser	19
Upplevd nytta motiverar	
Resultat	21
Analys	25
Slutsatser	27
Summering	
Så går vi vidare	29
Bilagor	
Bilaga 1. Fler trender	30
Bilaga 2. Så gjordes studien	31
Bilaga 3. Tabeller	32

46

Inledning

Det är i år nionde gången Västsvenska Handelskammaren genomför Fokus Attityd och resultaten visar att attityderna bland västsvenska gymnasieungdomar generellt har förändrats mycket lite sedan 2002. Inte desto mindre är det tydligt att 90-talisternas attityder och värderingar innebär både utmaningar och möjligheter – för dem själva och för företag som vill ligga i framkant och attrahera morgondagens talanger.

Därför har vi i år valt att fokusera på vad som attraherar och motiverar nästa generations medarbetare. Vi är övertygade om att det är viktiga faktorer att synliggöra för att vi tillsammans ska kunna åstadkomma en bättre matchning på arbetsmarknaden.

Resultaten i Fokus Attityd 2012 visar att det inte är något fel på ungdomarnas ambition, men att bristande inblick i arbetslivet, begränsad kunskap om yrken och branscher samt avsaknad av förebilder i näringslivet, gör dem dåligt förberedda inför sitt framtida studie-

och yrkesliv. Den bristande kontakten med arbetslivet drabbar även företagen, när ungdomar inte visar intresse för många av våra viktiga framtidsyrken och branscher.

Vi ser att skolan och näringslivet har ett gemensamt ansvar att förbättra situationen. Vår förhoppning är därför att beslutsfattare inom politik, skola och näringsliv ska agera på basis av resultaten, så att samverkan med näringslivet kommer att genomsyra hela utbildningsväsendet. För våra ungdomars skull och för att vi ska kunna ha ett konkurrenskraftigt näringsliv även i framtiden.

I följande avsnitt tittar vi närmare på ungdomars ambitioner och drivkrafter och vilka konsekvenser de har för såväl skola som framtida arbetsgivare. Därefter analyserar vi ungdomarnas syn på kunskap och skolämnen samt diskuterar hur vi kan stärka intresset där det behövs.

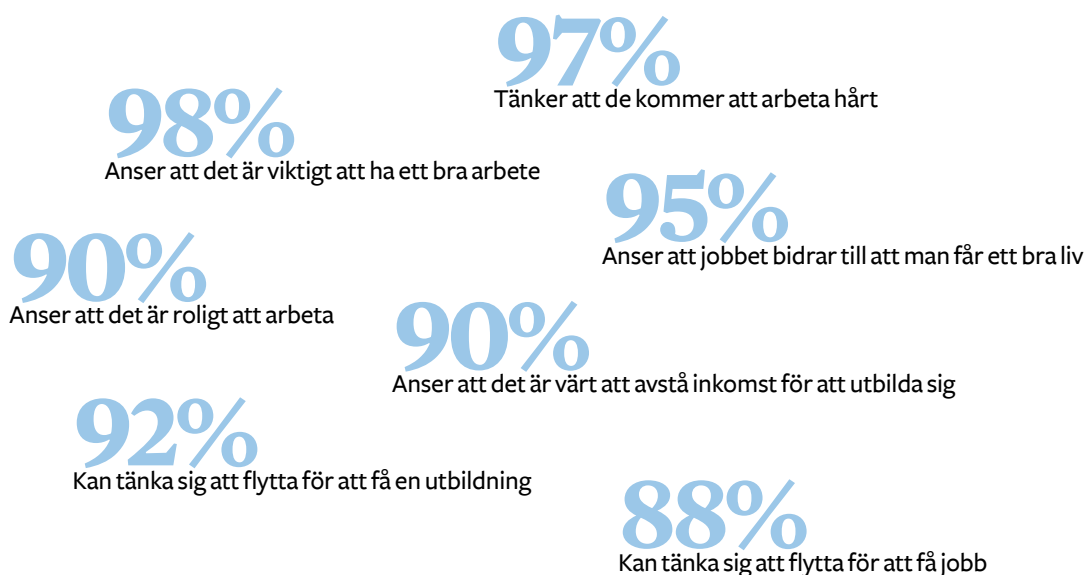
A man with short brown hair is sitting in a bright yellow, modern-style armchair. He is wearing a dark blue t-shirt, blue jeans, and white over-ear headphones. He is holding an open book with yellow-highlighted text in his hands and looking at it. The background is a plain, light blue wall. The floor is a light-colored, textured surface.

Arbetet viktigt men
branschbegreppet
irrelevant

Resultat

I motsats till den gängse uppfattningen om 90-talisterna som lata och ointresserade av att arbeta, visar våra resultat att ungdomar vill jobba och anser att arbete är en viktig del av livet. Påståenden som är kopplade till arbete värderas generellt högt i undersökningen. Högst av allt värderas ”Det är viktigt att ha ett bra arbete” med ett medelvärde på 4,47 och detta påstående har legat i topp under alla år med Fokus Attityd. Majoriteten av ungdomarna ser alltså fram emot sitt kommande arbetsliv och tycker att jobb är en viktig del av livet. Den ambitionen är något positivt att ta tillvara på.

Ambitionen med arbetslivet framträder också när vi undersöker huruvida ungdomarna är beredda att göra uppoffringar för arbetet. En klar majoritet hävdar att de kommer att arbeta hårt och kan också tänka sig att flytta för att få ett jobb. Likaså kan majoriteten av ungdomarna tänka sig att flytta och avstå inkomst för att utbilda sig.

Figur 1. Attityd till arbete. Procent av respondenterna som svarat 3–5 ”Instämmer i viss grad” – ”Instämmer i mycket hög grad”.

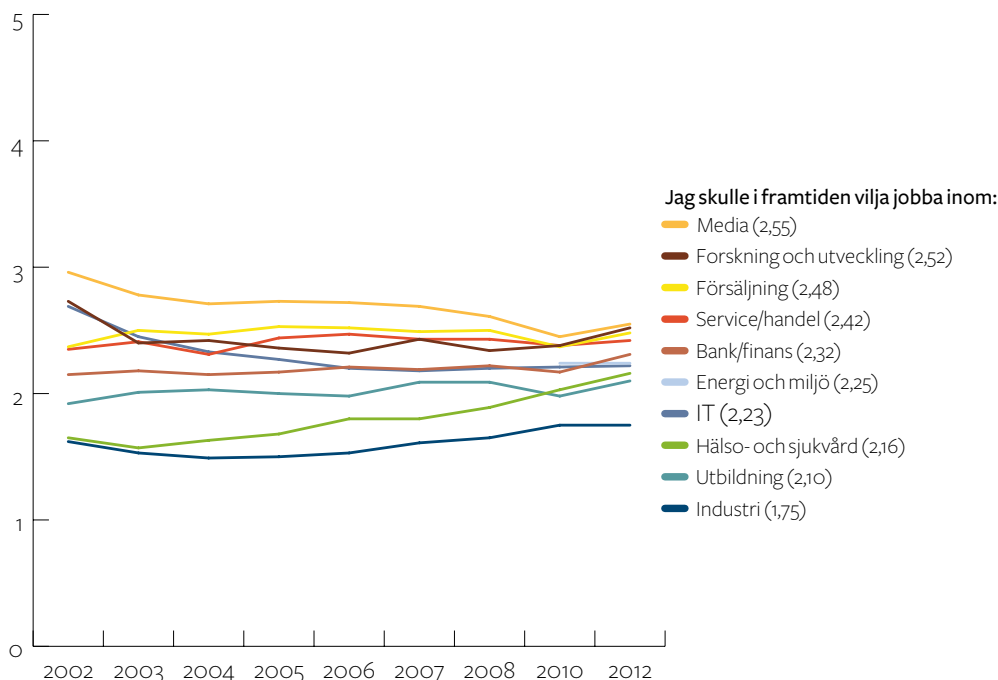
Trots höga ambitioner när det gäller arbetslivet, visar ungdomarna ett ytterst svalt intresse för de branscher som ingår i undersökningen. Åtta av de tio sektorerna får medelvärden under svarsskalans mittvärde (2,5), vilket innebär att ungdomarna endast ”i mycket låg grad” respektive ”i låg grad” vill arbeta i de branscherna. Strax över mittvärdet återfinns endast media (2,55) och forskning och utveckling (2,52).

Det finns en viss relation mellan intresse för bransch och vilket gymnasieprogram eleverna läser, men

medelvärdet är fortsatt lågt även vid sådana selekteringar. Det enda medelvärdet som är större än 3 och motsvarar en positiv inställning, är naturelevernas attityd till forskning och utveckling (3,25). Vi kan alltså konstatera att ungdomarna oavsett program har en låg instämmandegrad till att i framtiden vilja jobba i de olika branscher som ingår i undersökningen.

Intresset för branscherna har varit lågt under alla år som Fokus Attityd har genomförts, men några viktiga trender kan urskiljas, se nedan.

Lågt intresse för branscher

Figur 2. Attityden till olika branscher över tid.
Svar på påståendet ”Jag skulle i framtiden vilja jobba inom”.

Branschtrender 2002-2012

- » Starkast är intresset för media (2,55), men det har samtidigt sjunkit markant (-0,41 skalsteg).
- » IT-branschen har också tappat attraktivitet (-0,47 skalsteg).
- » Hälso- och sjukvård står för motsatt trend, då intresset för den sektorn har ökat markant (+0,51 skalsteg).
- » Lägst intresse har ungdomarna för industrin. Varje år har påståendet om industrin haft lägst medelvärde i hela undersökningen.

Analys

Resultaten i Fokus Attityd visar att västsvenska ungdomar har en positiv attityd till arbetslivet. På en allt rörligare marknad är det viktigt för Västsverige och Sverige att ha en flexibel arbetskraft och det ställer också nya krav på individen. Därför är det glädjande att ungdomarna vill satsa på sina jobb och kan tänka sig att göra vissa uppoffringar för att hitta arbeten som de trivs med.

Samtidigt konstaterar vi att ungdomar, trots sitt intresse för att jobba, inte lockas av de branscher som ingår i Fokus Attityd. Ingen av de nämnda branscherna uppfattas som särskilt attraktiv, av varken samhälls-, natur- eller teknikelever, trots att många av ungdomarna kommer att göra karriär inom dem.

En bidragande orsak till detta är troligtvis att ungdomarna har svårt att koppla förväntningarna på sitt framtida arbetsliv till specifika branscher och istället tänker i termer av yrkesroller och arbetsuppgifter. De är individualister och har till exempel växt upp med individuella utvecklingssamtal och -planer i skolan. När de reflekterar över framtiden kan man anta att de har fokus på att hitta sin egen nisch, där de kan utgå ifrån sina egna färdigheter. Branscbegreppen är kollektiva per definition och ungdomarna kan ha svårt att se sig själva i ett sådant sammanhang. Detta

betyder att ungdomarna har svårt att relatera till vad det skulle innebära för dem att jobba inom till exempel handel eller industri, och att de inte ser de olika yrken och arbetsuppgifter som ryms inom dem. För många ungdomar blir det därför irrelevant att fråga om de är intresserade av en bransch och mot den bakgrunden är det inte heller förvånande att instämmandegraden blir låg för alla påståenden om var de vill jobba.

Därför är det viktigt att reflektera över hur vi talar om arbetslivets villkor med ungdomar. Det blir viktigt att synliggöra vilka förmågor de kan utnyttja och utveckla inom ett specifikt arbete. Företag som vill ligga i framkant kan behöva utveckla hur de kommunicerar sin verksamhet för att möta detta.

Den låga instämmandegraden i påståenden om branscher beror troligtvis inte bara på hur frågan är formulerad, utan också på bristande kunskap om näringslivet och arbetsmarknaden. När Handelskammaren i rapporten Bilden av industrin (2011:01) undersökte vilka ord gymnasieungdomar associerar till industrin, framkom en dyster bild, fylld av negativa associationer. Eftersom industrin idag består av moderna arbetsmiljöer och många attraktiva jobb, kan vi anta att ungdomarnas attityd bygger på dålig kännedom om detta.

När vi i år analyserar intresset för branscherna i Fokus Attityd drar vi samma slutsats. Få gymnasieelever har en tillräckligt god förståelse för de yrken och företag som finns inom respektive bransch. Undantaget är media och det är kanske just på grund av den goda insynen i mediebranschen som den länge har haft en relativt stark dragningskraft på ungdomar. Det är en bransch som ungdomarna dagligen kommer i kontakt med och därför lätt kan relatera till. Begreppet media betyder något för dem.

För IT-sektorn kan det motsatta gälla. Dagens ungdomar har stor IT-vana och är snabba att anamma ny teknik, men hur många av dem vet vad det innebär att jobba med IT och vilka framtidsyrken den sektorn kan erbjuda? För en bransch som vill växa och efterfrågar ca 30 000 nya personer bara de närmsta tre åren är ungdomarnas låga intresse självklart allvarligt och de behöver få inblick i branschen för att den ska kunna väcka deras intresse (IT&Telekomföretagen, 2012).

Även i årets Fokus Attityd kan vi alltså anta att det finns en brist på kunskap om vilka yrken, arbetsupp-

gifter med mera som finns inom de branscher vi frågar ungdomarna om. Om de inte känner till möjligheterna kan de inte heller bli intresserade av de jobb som finns. Okunskapen är ett problem som accentueras då svenska ungdomar redan i tidiga åldrar förväntas göra medvetna val som har betydelse för deras framtida yrkesliv. Särskilt tydligt blir detta när niondeklassare ska välja mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program inför gymnasiet. Trots att ungdomarna då behöver en bra bild av olika yrkesroller och branscher, har alltför få elever regelbunden kontakt med arbetslivet. I många grundskolor har man skurit ner på praktiken och i vissa skolor tillämpas den inte alls. I gymnasiets högskoleförberedande program, där Fokus Attityd görs, är kopplingen till arbetslivet ofta liten eller obefintlig.

Ungdomars bristande inblick i näringslivet och övriga arbetslivet har negativa konsekvenser. Ungdomarna missar möjligheter och företag går miste om värdefulla talanger. Om arbetslivet istället blir en naturlig del i undervisningen skapar vi bättre förutsättningar för en god matchning på arbetsmarknaden.

Slutsatser

- » **Alla ungdomar behöver inblick i arbetslivet.** De behöver se bredden av yrken och verksamheter, och hitta förebilder i näringslivet. Utan den kunskapen och förståelsen blir det svårt för dem att navigera i sina framtida studie- och yrkesliv.
- » **Varje företag som oroar sig för framtida rekryteringar bör ställa sig frågan om ungdomar känner till deras bransch och de kompetenser företaget behöver.** För att säkra sin kompetensförsörjning bör företag arbeta förebyggande, genom att på olika sätt samverka med skola och högskola.
- » **För att kunna attrahera morgondagens talanger måste företag kommunicera det som ungdomarna tycker är relevant.** 90-talisterna är inriktade på att utveckla talang och det är viktigt för dem att se vilka förmågor de kan utnyttja och utveckla inom ett specifikt arbete eller hos en specifik arbetsgivare. Genom att möta ungdomarna redan i skolåldern, kan näringslivet få värdefull kunskap om hur ungdomarna tänker och vad de värdesätter.
- » **Skolan behöver öppna upp för kontakter med näringslivet och inse hur det kan berika undervisningen.** Att koppla undervisningen till verkligheten efter skolan, till arbetslivet, sätter studierna i ett sammanhang och motiverar eleverna. Om samverkan med företag ses som en tillgång kan det ge inspiration och förebilder, konkreta exempel på praktisk tillämpning, breddat perspektiv på skolämnen och mycket mer.

Fritid går
före karriär

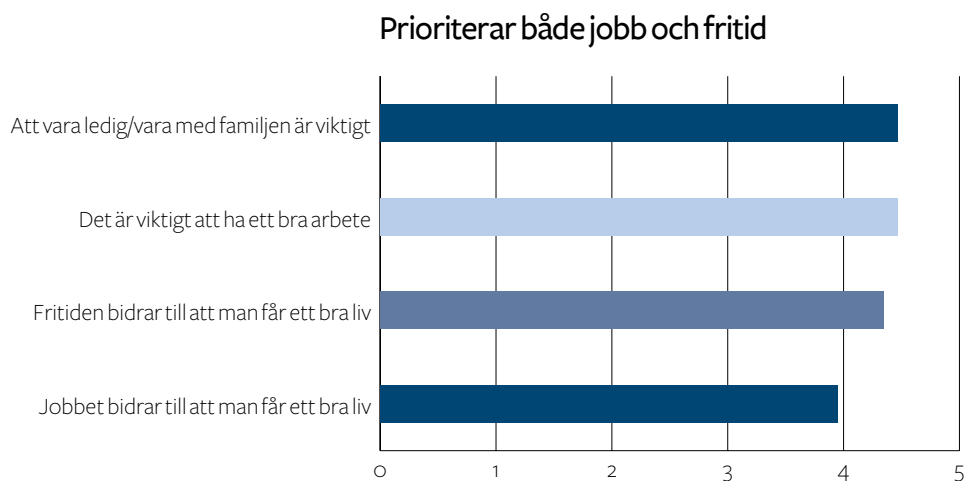
Resultat

Att jobbet är viktigt för nästa generations medarbetare och att de tänker arbeta hårt, det har vi redan slagit fast. Detta tyder på att det är en ambitiös generation som är på väg ut på arbetsmarknaden, med en positiv inställning till arbetslivet.

Samtidigt har fritid och familj blivit allt viktigare vid sidan av arbetet. I årets Fokus Attityd värderas "Att vara ledig/vara med familjen är viktigt" för första gången lika högt som påståendet "Det är viktigt att ha

ett bra arbete". Med ett medelvärde på 4,47 ligger dessa påståenden i topp i hela undersökningen. Fritiden anses dock i högre grad än jobbet bidra till att man får ett bra liv.

Sammantaget indikerar resultaten att nästa generations medarbetare vill prioritera både fritid och arbete och vill kunna kombinera fritid och familjeliv med arbetsliv.

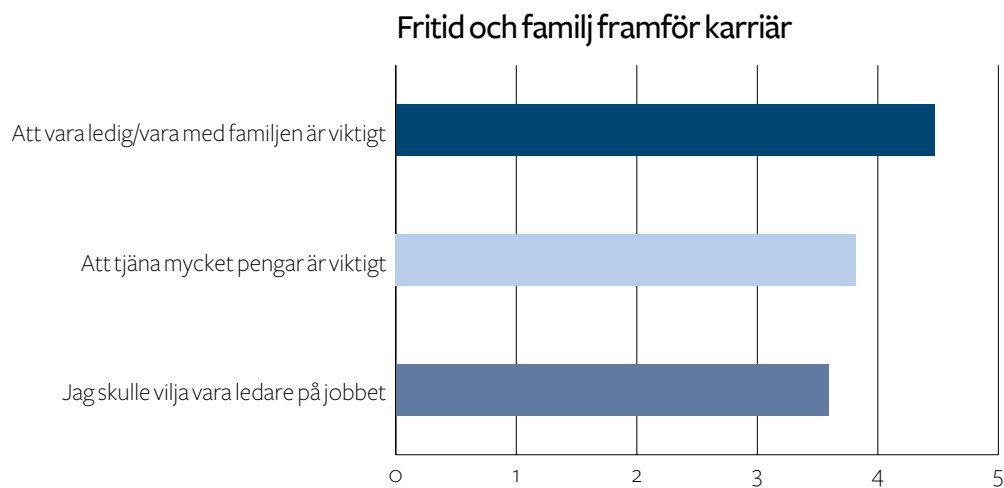
Figur 3. Attityder till jobb, fritid och familj.

Traditionella statusfaktorer som lön och karriär värderas inte lika högt av ungdomarna som fritid och familj. Påståendet ”Att tjäna mycket pengar är viktigt” har ett medelvärde på 3,82 vilket visar att det är sekundärt att vara välavlönad i förhållande till att ha tid för fritid och familj.

Påståendet ”Jag skulle vilja vara ledare på jobbet” är också ett uttryck för viljan att göra karriär och det

värderas ännu lägre (3,59) än att tjäna mycket pengar. Att ta karriärsteg och bli chef eller ledare uppfattas också sekundärt till fritid och familj.

Sammantaget tyder detta på att möjligheter att kombinera jobb och fritid gör ett jobb mer attraktivt än lön- och karriärmöjligheter.

Figur 4. Attityder till fritid/familj, lön och chefsroller.

Analys

Resultaten i årets Fokus Attityd visar att nästa generations medarbetare värderar både jobb och fritid högt. Vi kan därför anta att det blir viktigt för dem att kunna kombinera fritid och familjeliv med arbetsliv. På dagens arbetsmarknad tvingas individen ofta att prioritera mellan arbete och fritid, vilket gör att ungdomarnas värderingar framstår som något naiva. Vi behöver dock ställa oss frågan om näringslivet och övriga arbetslivet kan bli bättre på att möta dessa attityder och förväntningar.

Nästa generations medarbetare kommer att ta flexibla lösningar för givet. Redan idag lever de ständigt uppkopplade. För dem är det naturligt att kolla jobbmejl och titta på tv samtidigt, men också att utträtta privata ärenden på arbetstid. De kommer troligen att förvänta sig att kunna kombinera privat tid och arbetstid genom att ha flextid, kunna arbeta hemifrån etc. Frihet under ansvar blir ett motto och det blir tydligt att arbetsgivare som vill kunna locka och motivera morgondagens talanger måste möta dessa förväntningar och möjliggöra flexibla lösningar.

Resultaten i Fokus Attityd tyder också på att ungdomarnas värderingar spiller över på hur de ser på motivation och belöning. Fritid och familjeliv prioriteras framför lön och karriär, vilket kan komma att ställa krav på arbetsgivare att hitta nya sätt att premiera och motivera duktiga medarbetare.

Ungdomarnas värderingar kring jobb och fritid kan spegla att gränsen mellan arbete och fritid alltmer suddas ut i samhället. I takt med att nya tekniska lösningar och moderna arbetsmetoder införs blir

många av våra arbetsuppgifter mobila. Detta ger individen större frihet att själv disponera sin tid och istället för att utföra arbetet på arbetsplatsen, jobbar många hemifrån, på resande fot med mera. Detta ger ett flexibelt arbete som kan upplevas lättare att kombinera med fritid och familjeliv, men det innebär också att det blir svårare för många att dra gränser mellan privat tid och arbetstid. Det är och förblir en utmaning för chefer att skapa effektivitet i dessa flexibla miljöer och att stödja medarbetare som har svårt att skapa struktur i en sådan vardag.

Viljan att kunna kombinera fritid och jobb gör det också troligt att många vill jobba med sådant man annars skulle ägna sin fritid åt. De vill ha ett arbete där de kan utnyttja och utveckla sina färdigheter inom områden som de upplever som intressanta. Jobbet och fritidsintressen ska gå hand i hand.

Ungdomarnas fokus på fritid och familj indikerar också att faktorer utanför jobbet blir viktigt för dem i valet av arbete. I strävan att hinna med både jobb och fritid blir närhet till roliga fritidsaktiviteter, fin natur och ett rikt kulturliv viktiga aspekter att ta ställning till när man söker jobb. Likaså blir faktorer som goda pendlingsmöjligheter och närhet till bra skolor för barnen viktiga i ständiga försök att få livspusslet att gå ihop. Det innebär också att företagens lokalisering kan komma att spela en allt viktigare roll. Konsekvensen blir att arbetsgivare som kan paketera arbetet på rätt sätt och erbjuder goda förutsättningar att kombinera jobb och fritid, har goda chanser att attrahera och motivera morgondagens medarbetare.

Arbetsgivare måste förhålla sig till ungdomarnas attityder till arbetslivet. I många fall kan de innebära berikande förväntningar och värderingar som är lätta att tillmötesgå och som driver tillväxt. Vissa attityder kan däremot bero på okunskap och dålig insikt i arbetslivets villkor och leda till orimliga krav på arbetsgivare. Därför bör fler arbetsgivare engagera sig i skolan, påverka ungas attityder och verklighetsförankra deras uppfattningar. Ungdomar som inte har någon egen erfarenhet av arbete, som aldrig praktiserat eller jobbat, kan inte förväntas ha alltigenom realistiska förväntningar. Därför är det viktigt att inte bara anpassa våra företag efter 90-talisterna, utan också ge dem inblick i våra verksamheter innan de tar det egentliga steget ut på arbetsmarknaden.

Slutsatser

För att attrahera morgondagens medarbetare behöver vi både anpassa oss och utmana deras attityder till arbete, fritid och familj.

» **För arbetsgivare är det viktigt att inse att det är en ny generation som är på väg ut på arbetsmarknaden – med nya vanor och krav – och att det kan bli nödvändigt att göra vissa förändringar i verksamheten för att vara en attraktiv arbetsgivare även i framtiden.** Några viktiga beståndsdelar är flexibla arbetstider, -sätt och -miljöer som möjliggör för individen att skapa en vardag där arbete, fritid och familjeliv går ihop. Företagsledare behöver också hitta nya sätt att motivera duktiga medarbetare, när inte chefsroller och höga löner längre räcker.

» **Ännu viktigare än att göra dessa förändringar är att kommunicera att man gör dem.** För ett näringsliv som vill ligga i framkant är det viktigt att kommunicera de saker som man erbjuder utöver de konkreta arbetsuppgifterna och förstå att det kan vara avgörande faktorer för nästa generation.

» **För arbetsgivare som vill vara moderna och attrahera morgondagens talang är det också viktigt att redan nu möta nästa generation och hjälpa till att verklighetsförankra deras förväntningar och värderingar.** Genom att engagera sig i skolan och högskolan och bjuda in ungdomar på praktik eller i projekt, kan ungdomar få insikt i vad det innebär att arbeta och vilka förutsättningar som finns i närings-

livet idag. På så sätt kan företag vara med och skapa realistiska förväntningar hos ungdomar, samtidigt som de kan få inblick i hur nästa generations medarbetare tänker och vad som skulle kunna göra dem till en mer attraktiv arbetsgivare.

» **Det ligger också i skolans intresse att samverka med det lokala arbetslivet för att kunna ge ungdomar en realistisk bild inför framtiden.** Genom att ge insikt i arbetslivet tydliggörs vilka förväntningar arbetsgivare har, vilka krav som ställs på arbetsmarknaden och inte minst vilken bredd av möjligheter som finns för ungdomarna. Genom att knyta skola och arbetsliv närmare varandra blir steget för ungdomar ut på arbetsmarknaden avsevärt kortare och mötet mellan olika generationer och förväntningar kommer att flyta smidigare.

» **Arbetet att locka morgondagens talanger är inte bara företagets och skolans ansvar.** I en hård konkurrens både nationellt och internationellt är det viktigt att göra Västsverige mer attraktivt för nästa generation. Annars riskerar vi att västsvenska företag flyttar till andra regioner där de kan hitta den kompetens de behöver. Vi måste alltså skapa livsmiljöer där arbete och fritid går att kombinera, där man både vill leva och verka. I detta har näringslivet, skolan och den politiska sfären ett gemensamt ansvar.

A man with dark, wavy hair and a light beard, wearing a white t-shirt, is shown in profile from the chest up. He is gesturing with his right hand, palm up, as if explaining something. He is in a classroom setting, with a wooden desk in front of him and a blurred background showing other people. The text "Upplevd nytta motiverar" is overlaid in white serif font on the bottom left.

Upplevd nytta
motiverar

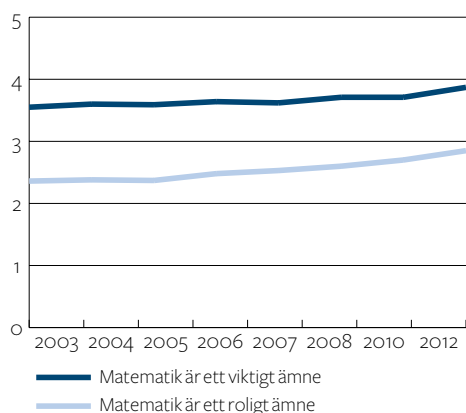
Resultat

Västsvenska ungdomars teknik-, matematik- och naturvetenskapsintresse har ökat stadigt sedan 2003, då det första gången mättes i Fokus Attityd. Medelvärdet för påståendena ”Tekniska ämnen är viktiga”, ”Matematik är ett viktigt ämne” och ”Naturvetenskapliga ämnen är viktiga” har i samtliga fall ökat med 0,3 skalsteg, och medelvärdet är nu 3,41 för tekniska och naturvetenskapliga ämnen och 3,87 för matematik. Detta är positiva trender för ett näringsliv som behöver kompetens inom dessa ämnen.

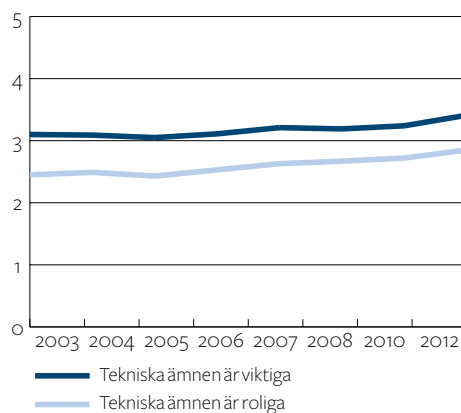
Samtidigt ser vi en skillnad mellan hur flickor och pojkar uppfattar ämnena. Störst är differensen gällande tekniska ämnen, där flickorna uppvisar ett mindre intresse än pojkarna (se figur 7 sid. 22). I årets undersökning skiljer det 0,89 skalsteg i deras syn på hur roliga tekniska ämnen är och 0,46 skalsteg i deras syn på hur viktiga tekniska ämnen är.

Intresset för matematik, teknik och naturvetenskap ökar

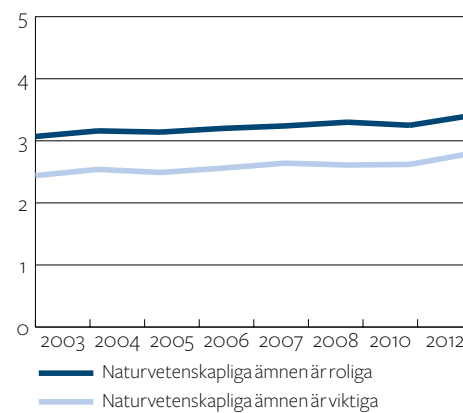
5 a. Matematik

5 b. Teknik

5 c. Naturvetenskap

Figur 5a,b,c. Förändring 2003-2012. Attityder till matematik, tekniska och naturvetenskapliga ämnen, avseende om de upplevs viktiga respektive roliga.

Det är inte bara ungdomarnas inställning till hur viktigt teknik, matematik och naturvetenskap är som har förändrats i positiv riktning. De upplever också dessa skolämnen allt roligare. Denna positiva trend till trots, tycker såväl samhälls-, natur- som teknikelever, att ämnena inte är lika roliga som viktiga (se föregående sida). Störst skillnad är det för matematik, vilket upplevs ca ett skalsteg viktigare än roligt. Att många elever, även inom natur- och teknikprogram, inte tycker att dessa ämnen är särskilt roliga är ett problem om vi vill att fler ska vidareutbilda sig inom områden där dessa ämnen är centrala.

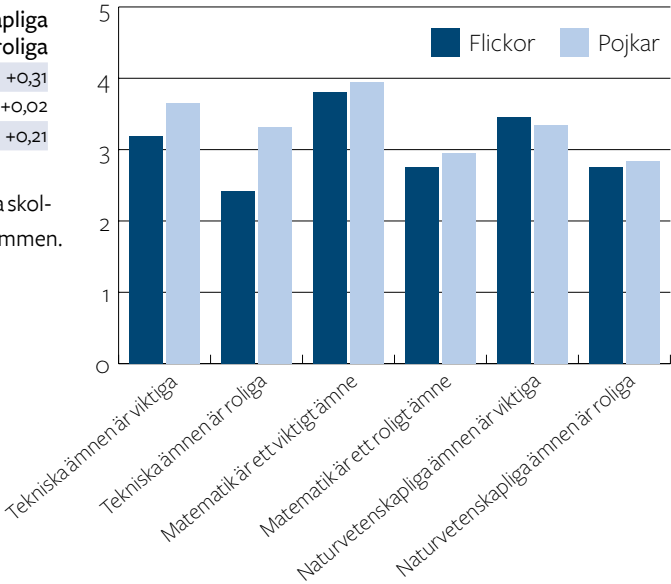
Tittar vi närmare på påståendena om hur roliga ämnena är har attityden till matematik stärkts mest. Medelvärdet för ”Matematik är ett roligt ämne” har ökat 0,49 skalsteg sedan 2003, följt av ”Tekniska ämnen är roliga” (+0,4 skalsteg) och ”Naturvetenskapliga ämnen är roliga” (+0,36 skalsteg). Den största attitydförändringen står elever från samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga programmet för, då de anser matematik vara 0,48 skalenheter roligare nu än 2003. Minst förändrade attityder till de undersökta skolämnena har teknikeleverna.

Attitydförändringar per program

	Matematik roligt ämne	Tekniska ämnen roliga	Naturvetenskapliga ämnen roliga
NV	+0,22	+0,5	+0,31
TE	+0,22	+0,28	+0,02
SP	+0,38	+0,61	+0,21

Figur 6. Medelvärdesförändringar 2003-2012 i hur roliga skolämnena uppfattas av elever på de olika gymnasieprogrammen.

Skillnad mellan pojkars och flickors attityder till skolämnena

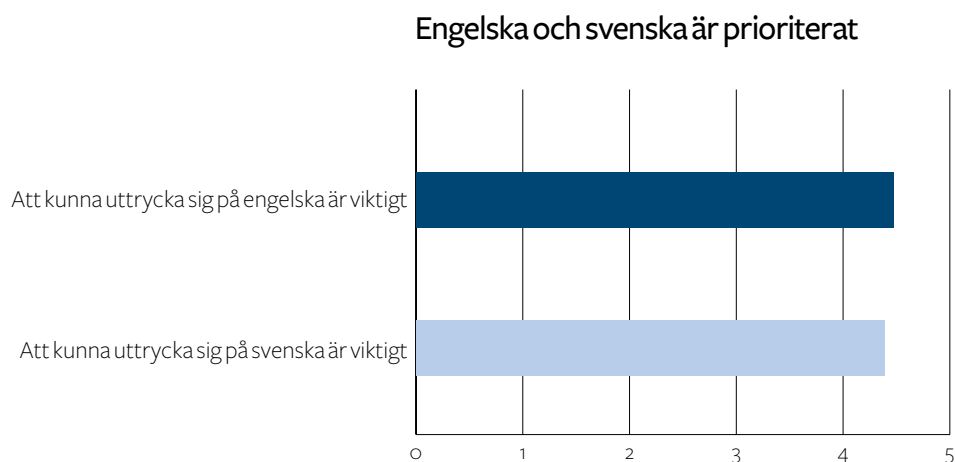

Figur 7. Skillnad mellan pojkars och flickors attityder till matematik, teknik och naturvetenskap.

Då vi går från naturvetenskapliga ämnen till språk, kan vi konstatera att västsvenska ungdomar värdesätter engelskkunskaper. Påståendet ”Att kunna uttrycka sig på engelska är viktigt” ligger i topp med ett medelvärde på 4,47, jämsides med de påståenden kring arbete och fritid som nämnts tidigare i rapporten. Det är mycket positivt att ungdomarna upplever engelskan som viktig, eftersom det tyder på att de vill prioritera det ämnet, något de kommer att ha stor nytta av oavsett framtida sysselsättning. I näringslivet är goda kunskaper i engelska ofta en förutsättning för anställning,

något som har blivit särskilt viktigt då många företag numera har engelska som koncernspråk.

Samtidigt tyder årets resultat på att ungdomarna anser att engelska är viktigare än svenska. Medelvärdet för svenska ligger i år 0,08 under medelvärdet för engelska. Detta är en liten skillnad, men den implicerar att ungdomarna ser engelskan som ett vardagsspråk som de måste behärska – ett språk som till och med är mer relevant än svenskan.

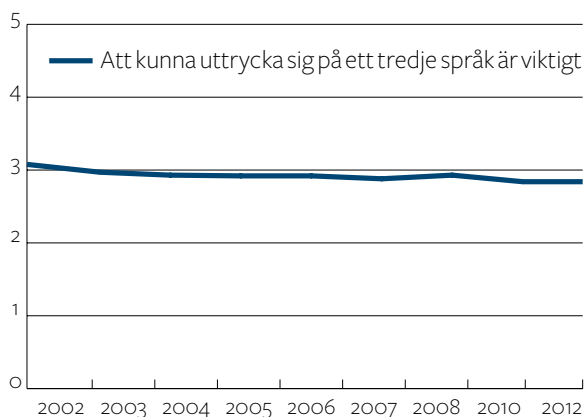

Figur 8. Attityder till engelska och svenska.

Intresset för tredje språk är lågt och har minskat sedan undersökningens start 2002. Medelvärde för påståendet "Att kunna uttrycka sig på ett tredje språk är viktigt" är i år 2,84, vilket är 0,23 skalenheter lägre än 2002. Vi kan anta att ungdomarna upplever att det räcker att kunna kommunicera på engelska. Engelskan har blivit ett vardagsspråk, som ungdomar använder dagligen, när de till exempel ser på tv eller spelar onlinespel. Ur deras perspektiv öppnar engelskkunskaperna de dörrar som behövs för att interagera med människor runt om i världen.

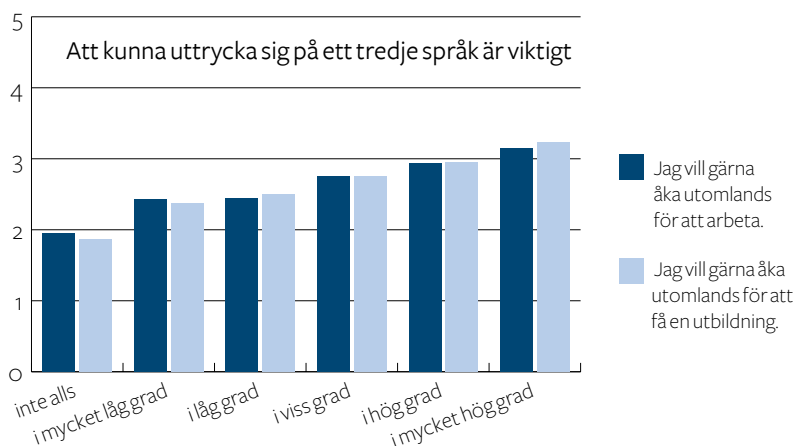
De ungdomar som är intresserade av att bo utomlands tycker däremot i högre grad än andra att det är viktigt att lära sig flera språk. De som i mycket hög grad instämmer i påståendet "Jag vill gärna åka utomlands för att arbeta" värderar att behärska ett tredje språk i genomsnitt 1,2 skalenheter högre än de som anger att de inte alls är intresserade av att plugga utomlands. Motsvarande skillnad för påståendet "Jag vill gärna åka utomlands för att få en utbildning" är hela 1,36 skalsteg. Vi kan anta att de elever som är intresserade av att bosätta sig utomlands en period eller permanent, ser större nytta av att lära sig flera språk, än de som vill stanna i Sverige.

Sjunkande intresse för tredje språk

Figur 9. Förändring 2002-2012 av medelvärde för påståendet "Att kunna uttrycka sig på ett tredje språk är viktigt".

Utländsjobb och -studier triggat språkintresset

Figur 10. Svar på påståendet "Att kunna uttrycka sig på ett tredje språk är viktigt", utifrån i vilken grad man angett att man är intresserad av att studera eller jobba utomlands.

Analys

Att västsvenska ungdomars intresse för teknik, matematik och naturvetenskap har ökat är mycket positivt. I Sverige har vi länge haft svårt att få ungdomar intresserade av tekniska utbildningar och matematik är ett ämne som många upplever som abstrakt och svårt. På senare år har dock en mängd aktörer gjort stora insatser för att öka intresset för dessa ämnen. På nationellt plan har vi sett särskilda satsningar på till exempel matematik från regeringen och Skolverket. På lokal nivå driver intresse- och branschorganisationer projekt som riktas till både lärare och elever. I den allmänna debatten och i skolan har det framkommit att teknik, matematik och naturvetenskap är viktiga ämnen som man har nytta av i studie- och yrkesliv.

Vi kan anta att många av ungdomarna som i år deltagit i Fokus Attityd har nåtts av dessa budskap och att det har bidragit till att fler än någonsin, sedan undersökningens början, upplever att detta är viktiga ämnen. De extra satsningar som gjorts för att lyfta intresset för ämnena har troligtvis också gjort att fler fått se hur de kan använda sina kunskaper i teknik, matematik och naturvetenskap. Vi kan således konstatera att fler västsvenska ungdomar ser nyttan med dessa ämnen och därför anser dem vara viktiga. Samtidigt får vi inte negligera faktum att flickor generellt uppvisar ett mindre intresse för dessa ämnen än pojkar gör. Det är därför viktigt att vi fortsatt arbetar för att stärka flickors intresse, i synnerhet för teknik.

Trots positiva trender, ser vi också problem med att många ungdomar fortfarande inte tycker att teknik, matematik och naturvetenskap är roligt. Medelvärdet

för hur roliga ungdomarna tycker att dessa ämnen är, ligger markant lägre än medelvärdet för hur viktiga de tycker att dem är. Att göra ämnena roligare måste upp på skolans agenda, så att den positiva trend vi ser idag fortsätter. Den pedagogiska utmaningen som detta innebär ställer krav på metodutveckling i skolan, där praktisk tillämpning och entreprenöriella förhållningssätt är viktiga nycklar för att få ungdomar motiverade och intresserade av att lära.

Att engelskkunskaper anses särskilt viktiga är mycket positivt. Engelskan visar sig nödvändig för ungdomar i deras vardag och det kommer den också att vara i deras fortsatta studie- och yrkesliv. I kombination med goda svenskkunskaper är det i många fall en förutsättning att kunna behärska engelska för att vara attraktiv på arbetsmarknaden. Därför är det glädjande att ungdomarna inser betydelsen av goda språkkunskaper. Samtidigt oroas vi av att många ungdomar inte inser vikten av att kunna flera språk. De upplever att de klarar sig bra på engelska i interaktion med människor från andra länder. Faktum är dock att goda kunskaper i ytterligare något språk öppnar än fler dörrar, särskilt i Västsverige som är en exportregion. I näringslivet behöver vi en mångfald av språkkunskaper och många kommer att ha nytta av att kunna fler språk än engelska och svenska. Majoriteten av ungdomarna verkar inte ha insikt i detta och har troligen en alltför begränsad förståelse för världsmarknaden och vilka kompetenser som efterfrågas. Därför ser vi stor potential i att allt fler svenska ungdomar har ett annat modersmål än svenska. Att de behärskar ett tredje språk är en stor tillgång för såväl dem själva som för näringslivet.

Tidigare konstaterade vi att de som gärna vill åka utomlands för att studera eller jobba i högre grad än andra ungdomar tycker att det är viktigt att lära sig ett tredje språk. Vi kan därför anta att de ungdomar som upplever att de kommer att ha nytta av att lära sig flera språk också tycker att det är viktigare att göra det. Sammanfattningsvis kan vi konstatera att de västsvenska ungdomarna likställer värdet på en kompetens eller ett ämne med den nytta som de kan se att de tillför dem.

Allmänbildning i all ära, men dessa ungdomar upplever sig ha fri tillgång till all kunskap i världen genom till exempel wikipedia eller andra internetbaserade tjänster. All kunskap är enligt dem endast en knapptryckning bort. Vad de verkligen värdesätter är de kompetenser som de ser att de själva kan ha direkt och återkommande nytta av. Därför är det viktigt att vi är medvetna om att de har en annan attityd till kunskap än tidigare generationer och att vi blir bättre på att kommunicera nyttan med det vi lär ut i skolan. Detta är en viktig nyckel till att skapa motivation.

Slutsatser

- » **Attityderna till teknik, matematik och naturvetenskap måste fortsätta förbättras.** Vi ser positiva trender för dessa ämnen i Fokus Attityd, men de måste förstärkas. Utan motivation och intresse kommer kunskapsresultaten i skolan inte att stärkas. Särskilt viktigt är att få fler elever att hitta lusten att lära. Idag är klyftan mellan att uppfatta något som viktigt och roligt för stor.
- » **Språkkunskaper måste uppvärderas.** Ungdomar förstår vikten av svenska och engelska, men ser inte nyttan med att lära sig ytterligare språk. En mångfald av språkkunskaper behövs i näringslivet och många kommer att ha nytta av fler språk än engelska och svenska i sitt framtida studie- och yrkesliv. Det är därför viktigt med insatser som stärker ungdomars intresse för att lära ett tredje språk.
- » **För att motivera ungdomar och skapa intresse där intresset är lågt måste vi kommunicera nyttan.** De kunskaper som ungdomar upplever sig ha nytta av nu eller i framtiden värdesätter de som viktiga, medan kunskaper med diffust syfte prioriteras ner. Detta ställer krav på metodutveckling i skolan, men det fordrar även engagemang från näringslivet och övriga samhället i att lyfta fram innebörden av olika kunskaper och kompetenser.
- » **En nyckel är att visa hur teoretiska kunskaper tillämpas i praktiken.** För att utveckla undervisningen bör skola och näringsliv samverka för att skapa praktiska exempel, visa på nytta och verklighetsförankra undervisningen. På så vis kan vi öka motivationen hos elever som har svårt att finna den i dag.

Summering

Så går vi vidare

Fokus Attityd 2012 visar att nästa generations medarbetare har värderingar som innebär både utmaningar och möjligheter för Västsverige, våra företag och för ungdomarna själva. Det är en ambitiös grupp, men de har en otillräcklig inblick i arbetslivet och en begränsad bild av möjligheterna på arbetsmarknaden.

För att ge dem bättre förutsättningar för framtida studie- och yrkesliv, samtidigt som vi säkrar företagens kompetensförsörjning, behöver vi öka samverkan mellan skola och näringsliv. Genom att jobba strategiskt tillsammans kan vi underlätta en god matchning på arbetsmarknaden.

Handelskammaren storsatsar på matematik. I projektet Mathivation förändrar vi ungdomars attityder till matematik genom att avdramatisera skolämnet, visa nytta och bygga självförtroende.

Handelskammaren anordnar inspirationsdagar, studiebesök m.m. där ni kan få inblick i och bygga relationer med västsvenska företag. Aktiviteter riktas till både elever, lärare, studie- och yrkesvägledare och skollärare.

Politik och skola

För att ungdomar ska få goda förutsättningar för framtida studie- och yrkesliv behöver de:

- » En breddad bild av yrken och branscher
- » Insikt i arbetslivet
- » Stärkt framtidstro och förebilder i näringslivet
- » Stärkta kunskaper

För att åstadkomma detta behövs kompetensutveckling och nya pedagogiska verktyg i skolan:

- » Stärk därför lärares och övrig skolpersonals relationer med näringslivet och låt kontakter med företag genom-syra lärarutbildningen.

För att attrahera och behålla talanger i framtiden, behöver Västsverige vara en attraktiv region att leva och verka i. Vi måste skapa attraktiva livsmiljöer och underlätta rörlighet.

Företag

Handelskammaren erbjuder effektiva former för ert företag att samverka med skolan, utifrån era målbilder och resurser.

Stärk er framtida kompetensförsörjning och konkurrenskraft genom att samverka med skolan:

- » Bjud in elever och skolpersonal att få inblick i ert verksamhet och era framtida utmaningar. Ert engagemang stödjer lärarna i sin yrkesroll och förbereder elever inför arbetslivet.
- » Var lyhörd inför ungdomarnas attityder och värderingar för att skapa goda förutsättningar att attrahera och motivera morgondagens talanger.

Västsveriges näringsliv har genom Handelskammaren tagit fram en vision för hur vi skapar en mer attraktiv region. Inspireras och engagera dig på www.100listan.se

Bilaga 1. Fler trender

I denna rapport har vi valt att lyfta fram tre huvudsakliga trender, men det finns ytterligare intressanta slutsatser att dra ur Fokus Attityd 2012.

Här är några fler resultat som sticker ut:

Allt viktigare att hjälpa andra

Medelvärde för påståendet "Att hjälpa andra är viktigt" har ökat med 0,65 skalenheter sedan 2002. Det är en starkt positiv trend och den i särklass största förändringen sedan Handelskammaren började med Fokus Attityd. Medelvärdet för detta påstående är 4,21 i årets undersökning. Detta är intressant med tanke på att 90-talisterna ofta anses vara en egoistisk generation. Vilken innebörd lägger de i påståendet om att hjälpa andra?

Hälso- och sjukvård alltmer attraktivt

En stark trend ser vi också för påståendet "Jag skulle i framtiden vilja jobba med hälso- och sjukvård". Medelvärdet har ökat med 0,51 skalenheter sedan 2002. Majoriteten av ökningen står eleverna på naturvetenskapsprogrammet för (+0,67 skalsteg) och det är också de som är mest intresserade av den branschen, med ett medelvärde på 2,85 i årets undersökning. Även samhälls- (+0,47 skalsteg) och teknikelever (+0,38 skalsteg) har dock blivit mer intresserade av hälso- och sjukvård. Vad beror detta på och kan alla populära sjukhusserier på tv ha spelat någon roll?

Minskad lånebenägenhet

Idag tycker ungdomar att det är mindre bra att låna pengar när man utbildar sig än de gjorde när undersökningen startade 2002. Medelvärdet för påståendet "Det är ok att låna pengar till att utbilda sig" har minskat med 0,46 skalsteg och är i år 3,84. Samtidigt är viljan att läsa vidare på högskola eller universitet fortsatt stark med ett medelvärde på 4,23. Kan unga ha tagit intryck av den allmänna debatten om löneutveckling och skuldberg och därför nu börja ifrågasätta om det lönar sig att investera i utbildning?

Sist i rapporten finner du en översikt över samtliga påståenden. Där kan du bland annat utläsa resultaten per kommun och per program, samt hur medelvärdet på varje påstående har förändrats över tid.

Ta dig gärna en titt och hör av dig till oss om du vill ha en dialog kring resultaten.

Bilaga 2. Så gjordes studien

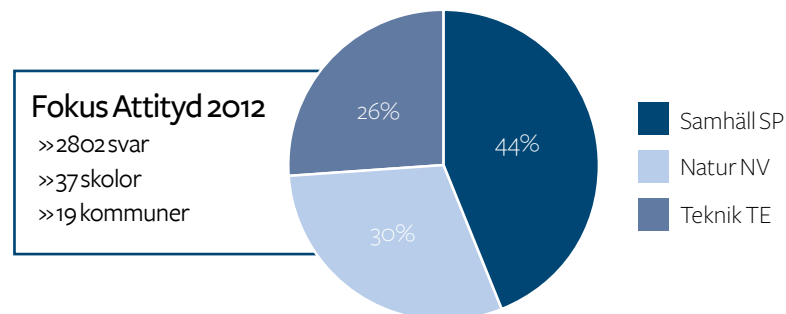
Fokus Attityd är en unik studie av västsvenska ungdomars attityder till jobb, utbildning och framtid som Västsvenska Handelskammaren har genomfört sedan 2002. I år är det nionde gången undersökningen görs och den riktas i huvudsak till samma orter och skolor som tidigare år, för att vi ska kunna göra jämförelser i en obruten tidsserie. Tillägg i år är Falköping och Vänersborgs kommuner. Målgruppen är elever på gymnasieskolans andra årskurs på samhällsvetenskap-, naturvetenskap- och teknikprogrammen.

I årets undersökning har 37 skolor i 19 västsvenska kommuner deltagit. 2802 svar har registrerats, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 66,4 procent av de totalt 4219 utskickade enkäterna. Av de svarande är 51 procent kvinnor och 49 procent män. 44 procent studerar på det samhällsvetenskapliga programmet, 30 procent på det naturvetenskapliga programmet och 26 procent på teknikprogrammet.

Undersökningen består av en webbenkät med 53 påståenden och tre fritextfrågor. Förutom någon enstaka förändring har vi använt samma påståenden sedan undersökningen startade, för att kunna göra jämförelser över tid.

Eleverna bedömer sin grad av instämmande enligt en skala från 0 till 5, där:

- 0 betyder "instämmer inte alls"
- 1 betyder "instämmer i mycket låg grad"
- 2 betyder "instämmer i låg grad"
- 3 betyder "instämmer i viss grad"
- 4 betyder "instämmer i hög grad"
- 5 betyder "instämmer i mycket hög grad"

Bilaga 3. Tabeller

3.1 Resultat per kommun

Påstående	Medel*	Min	Max	Förändring 2002-2012*	Alingsås	Borås	Falköping	Göteborg	Herrljunga
”Business” (Affärsverksamhet) är roligt	3,01	2,29	3,3	0,09	2,96	3,3	3,14	2,97	3,11
Jag skulle vilja göra affärer	3,14	2,56	3,44	-	2,95	3,44	3,28	3,16	3,08
Jag skulle vilja vara ledare på jobbet	3,59	3,08	3,88	0,02	3,22	3,57	3,83	3,66	3,59
Jag vill ha stort inflytande på jobbet	4,01	3,64	4,17	0,07	3,8	3,96	4,16	4,02	3,84
Det är kul att lära sig nya saker	4,16	3,97	4,33	-0,12	3,99	3,97	3,98	4,18	4,11
Att arbeta är roligt	3,48	3,22	3,8	0,2	3,22	3,27	3,48	3,47	3,51
Det är viktigt att ha ett bra arbete	4,47	4,18	4,65	-0,08	4,3	4,48	4,5	4,46	4,65
Jag kommer att arbeta hårt	4,12	3,89	4,25	0,17	4,09	4,08	3,92	4,13	4,14
Att tjäna mycket pengar är viktigt	3,82	3,59	4,07	0,09	3,59	4,01	4	3,76	3,86
Man skall göra rätt för sig	4,25	4,03	4,38	0,04	4,03	4,21	4,25	4,19	4,38
Jobbet bidrar till att man får ett bra liv	3,95	3,71	4,22	0,05	3,71	4,05	3,78	3,97	4,22
Fritiden bidrar till att man får ett bra liv	4,35	4,16	4,53	-0,15	4,19	4,26	4,47	4,3	4,38
Att vara ledig/vara med familjen är viktigt	4,47	4,26	4,7	0,12	4,29	4,42	4,47	4,48	4,51
Att hjälpa andra är viktigt	4,21	3,81	4,49	0,65	4,05	4,06	3,81	4,25	4,49
Jag vill studera på högskola/universitet	4,23	3,78	4,45	0,07	4,18	3,93	3,89	4,45	4,05
Det är värt att avstå inkomst under en tid för att få en utbildning	3,74	3,28	3,99	-0,14	3,69	3,58	3,52	3,9	3,68
Jag skulle vilja utveckla nya varor eller tjänster	3,11	2,69	3,41	-	2,97	3,35	3,41	3,23	2,73
Jag drömmer om att uppfinna något	2,68	2,36	2,94	0,21	2,6	2,9	2,7	2,89	2,65
Jag skulle vilja starta eget företag	2,97	2,07	3,38	-0,04	2,69	3,38	3	3,1	2,78
Det är ok att låna pengar till att starta eget företag	3,52	3,16	3,72	-0,5	3,16	3,59	3,52	3,59	3,49
Det är ok att låna pengar till att utbilda sig	3,84	3,52	4,01	-0,46	3,56	3,73	3,64	3,86	3,81
Jag kan tänka mig att flytta för att få en utbildning	4,06	3,8	4,36	0,04	3,9	4,04	3,95	3,92	3,89
Jag vill gärna åka utomlands för att få en utbildning	3,41	2,57	3,62	-0,04	3,45	3,31	3,62	3,51	3
Jag kan tänka mig att flytta för att få ett arbete	3,69	3,38	4,11	0,18	3,54	3,75	4,11	3,46	3,59
Jag vill gärna åka utomlands för att arbeta	3,53	2,68	3,75	-0,18	3,31	3,48	3,73	3,53	3,46
Jag kan tänka mig att resa mycket i mitt arbete	3,61	2,96	3,81	-0,1	3,46	3,81	3,69	3,63	3,24
Jag kan tänka mig att pendla till arbete inom Västsverige	2,79	2,52	3,4	0,28	2,85	2,7	3,08	2,52	3,05
Matematik är ett roligt ämne	2,85	2,36	3,44	0,24	2,85	2,76	3,2	3	2,54
Tekniska ämnen är roliga	2,85	2,06	3,34	0,42	2,81	2,77	3,34	2,98	2,86
Naturvetenskapliga ämnen är roliga	2,8	1,87	3,8	0,16	2,96	2,5	2,83	2,97	2,76
Samhällskunskap är roligt	3,13	2,42	3,41	0,05	2,8	3,03	2,42	3,19	3,05
Matematik är ett viktigt ämne	3,87	3,49	4,2	-	3,78	3,87	4,09	3,95	3,76
Tekniska ämnen är viktiga	3,41	2,77	3,91	-	3,41	3,34	3,91	3,44	3,35
Naturvetenskapliga ämnen är viktiga	3,41	2,87	3,96	-	3,41	3,29	3,36	3,55	3,51
Samhällskunskap är ett viktigt ämne	3,71	2,89	3,97	-	3,45	3,74	2,89	3,79	3,97
Att kunna uttrycka sig på svenska är viktigt	4,39	4,21	4,52	0,07	4,21	4,25	4,36	4,46	4,35

* Medelvärde för hela Västsverige.

Kungälv	Lerum	Lidköping	Mark	Mölndal	Skara	Skövde	Tranemo	Trollhättan	Uddevalla	Ulricehamn	Varberg	Vårgårda	Vänersborg
3,14	2,96	3,05	2,98	2,89	3,05	2,95	2,85	3,09	2,96	2,29	3,17	2,8	3,07
3,22	3,23	3,22	3,2	2,96	3,36	3,11	2,98	3,21	3,01	2,56	3,1	2,88	3,11
3,62	3,77	3,69	3,45	3,42	3,88	3,56	3,55	3,66	3,46	3,24	3,45	3,08	3,57
3,99	4,16	4,17	3,85	3,89	4,17	3,98	4	4,03	3,98	3,93	3,94	3,64	4,05
4,06	4,08	4,33	4,21	4,13	4,02	4,17	4,17	4,27	4,13	4,22	4,22	4,24	4,12
3,36	3,49	3,73	3,29	3,57	3,26	3,45	3,53	3,56	3,59	3,38	3,47	3,8	3,38
4,44	4,45	4,54	4,57	4,46	4,21	4,54	4,45	4,5	4,49	4,18	4,41	4,36	4,48
4,04	4,21	4,25	3,91	4,04	4,05	4,06	4,15	4,2	4,2	3,89	4,18	4,24	4,08
3,92	4	3,74	3,75	3,67	4,07	3,86	3,77	3,76	3,79	3,76	3,83	3,64	3,91
4,25	4,27	4,36	4,26	4,03	4,24	4,29	4,3	4,24	4,31	4,36	4,36	4,28	4,23
4	4,04	3,94	3,79	3,92	3,9	3,9	3,89	3,91	3,96	3,78	3,99	4,12	3,98
4,4	4,47	4,36	4,36	4,16	4,24	4,38	4,53	4,31	4,38	4,44	4,3	4,4	4,43
4,48	4,44	4,53	4,39	4,41	4,26	4,49	4,7	4,47	4,49	4,49	4,47	4,44	4,44
4,17	4,16	4,35	4,21	4,04	4,19	4,15	4,28	4,26	4,26	4,2	4,31	4,16	4,18
4,02	4,22	4,22	3,9	4,25	4,07	4,02	4,21	4,42	4,29	3,78	4,32	3,84	4,26
3,62	3,74	3,76	3,52	3,99	3,55	3,63	3,62	3,77	3,75	3,29	3,8	3,28	3,71
3,22	3,22	3,05	2,88	3,25	3,21	3,14	3,09	3,12	2,93	2,69	3,04	3,16	2,85
2,94	2,52	2,48	2,63	2,93	2,86	2,69	2,55	2,65	2,36	2,58	2,56	2,8	2,43
3,01	3,09	2,96	2,75	2,76	3,17	3,02	2,83	2,93	2,82	2,07	2,97	2,84	2,91
3,46	3,59	3,47	3,68	3,22	3,67	3,59	3,6	3,48	3,52	3,29	3,48	3,72	3,46
3,52	3,87	3,92	4,01	3,68	3,95	3,82	3,85	3,96	3,92	3,69	3,92	3,64	3,87
3,88	3,8	4,36	4,03	3,83	4,19	4,18	4,36	4,22	4,26	3,91	4,21	3,8	4,25
3,38	3,39	3,36	3,09	2,93	2,57	3,4	3,45	3,44	3,58	3,38	3,6	2,6	3,51
3,44	3,52	3,91	3,7	3,38	3,83	3,89	3,87	3,96	3,88	3,67	3,71	3,44	3,95
3,45	3,57	3,42	3,36	3,2	3,1	3,64	3,51	3,64	3,7	3,33	3,75	2,68	3,65
3,72	3,73	3,54	3,36	3,41	3,31	3,7	3,74	3,62	3,6	3,38	3,66	2,96	3,73
2,81	2,95	2,85	2,93	2,8	2,57	2,79	2,98	2,97	2,8	2,53	2,95	3,4	2,95
2,79	2,9	2,96	2,58	3,18	3,21	2,71	2,36	2,81	2,81	2,58	2,72	3,44	2,58
2,79	2,93	3,05	2,62	3,11	3,1	2,99	2,06	2,72	2,71	2,82	2,51	3,28	2,61
2,65	3,15	2,89	2,46	3,22	2,9	2,53	1,87	2,62	2,72	2,8	2,72	3,8	2,71
3,17	3,41	3,13	3,27	3,05	3,38	2,94	3,26	3,23	3,11	2,53	3,16	3,36	3,03
3,78	3,87	3,91	3,64	4,12	3,9	3,81	3,51	3,95	3,86	3,49	3,76	4,2	3,83
3,36	3,49	3,56	3,15	3,68	3,36	3,55	2,77	3,37	3,41	3,18	3,21	3,88	3,3
3,2	3,56	3,57	3,15	3,71	3,26	3,27	2,87	3,38	3,37	3	3,29	3,96	3,42
3,69	3,94	3,8	3,79	3,51	3,76	3,46	3,79	3,75	3,72	3,44	3,65	3,76	3,57
4,29	4,32	4,51	4,36	4,36	4,5	4,39	4,49	4,35	4,33	4,38	4,36	4,52	4,47

Forts.

Påstående	Medel*	Min	Max	Förändring 2002-2012*	Alingsås	Borås	Falköping	Göteborg	Herrljunga
Att kunna uttrycka sig på engelska är viktigt	4,47	4,22	4,6	0,12	4,45	4,48	4,36	4,51	4,51
Att kunna uttrycka sig på ett tredje språk är viktigt	2,84	2,44	3,18	-0,23	2,44	2,58	2,88	3,01	2,62
Jag tror att det kommer att gå bra för Sverige i framtiden	3,52	3,05	3,77	0,23	3,05	3,76	3,2	3,59	3,3
Jag tror att det kommer att gå bra för min hemort i framtiden	3,17	2,27	3,58	0,01	3,03	3,44	2,72	3,44	2,27
Jag tror att det kommer att gå bra för mig i framtiden	3,94	3,6	4,16	-0,09	3,75	3,93	4,14	4	4,08
Företagen bidrar till att vi kan ha en god välfärd i samhället	3,7	3,29	3,9	-	3,29	3,9	3,47	3,71	3,62
Jag tycker det är viktigt att vi har starka företag i Västsverige	3,92	3,42	4,14	-	3,61	4,02	3,7	3,94	4,05
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom service/handel	2,42	2,08	2,9	0,07	2,16	2,9	2,25	2,41	2,32
Jag skulle i framtiden vilja jobba med hälso- och sjukvård	2,16	1,7	2,49	0,51	2,09	1,79	1,7	2,27	2,35
Jag skulle i framtiden vilja jobba med utbildning	2,1	1,65	2,37	0,18	1,96	1,65	2,08	2,17	2,19
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom industri	1,75	1,37	2,26	0,13	1,64	1,7	1,92	1,97	1,38
Jag skulle i framtiden vilja jobba med forskning och utveckling	2,52	1,98	3,05	-0,21	2,91	2,28	2,72	2,76	2,27
Jag skulle i framtiden vilja jobba med försäljning	2,48	2,09	3,11	0,11	2,16	3,11	2,38	2,5	2,41
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom IT	2,22	1,84	2,69	-0,47	2,62	2,41	2,69	2,18	2,3
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom media	2,55	2,22	3,14	-0,41	2,35	2,62	2,36	2,56	3,14
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom bank/finans	2,31	1,43	2,74	0,16	2,08	2,74	2,55	2,41	1,43
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom energi och miljö	2,24	1,96	2,84	-	2,71	1,96	2,31	2,3	2,19

* Medelvärde för hela Västsverige.

Kungälv	Lerum	Lidköping	Mark	Mölndal	Skara	Skövde	Tranemo	Trollhättan	Uddevalla	Ulricehamn	Varberg	Vårgårda	Vänersborg
4,38	4,46	4,5	4,39	4,47	4,4	4,47	4,6	4,49	4,4	4,22	4,45	4,4	4,56
2,62	2,57	2,84	2,65	3,18	2,5	2,82	3,13	3,02	2,81	2,67	2,95	3	2,81
3,44	3,77	3,67	3,49	3,3	3,64	3,53	3,62	3,46	3,42	3,2	3,51	3,44	3,43
3,17	3,52	3,58	2,79	3,29	2,83	3,17	2,38	2,72	2,89	2,93	3,45	3,2	2,53
3,85	4,16	3,94	3,85	3,83	4,02	4	3,96	3,96	3,84	3,64	3,81	3,6	3,87
3,64	3,74	3,71	3,76	3,34	3,71	3,82	3,87	3,89	3,66	3,42	3,66	3,64	3,64
3,99	3,91	4,01	3,99	3,42	3,9	3,88	4,06	4,14	3,88	3,67	3,86	3,96	3,96
2,54	2,32	2,54	2,39	2,22	2,43	2,44	2,57	2,3	2,52	2,18	2,49	2,08	2,33
2,14	1,94	2,2	2,32	2,49	2,05	2,05	2,02	2,25	2,28	1,98	1,91	2,08	2,36
2,1	1,74	2,37	2,21	2,13	1,98	2,11	2	2,17	2,17	1,78	2,09	1,88	2,22
1,78	1,86	1,57	1,47	2,26	1,79	1,78	1,4	1,62	1,62	1,87	1,37	2	1,68
2,48	2,33	2,47	2,43	3,05	1,98	2,41	2,09	2,65	2,4	2,42	2,22	2,88	2,41
2,48	2,49	2,47	2,47	2,28	2,83	2,4	2,77	2,4	2,38	2,09	2,67	2,24	2,47
2,4	2,3	2,23	2,15	2,34	2,14	2,4	2,06	2,15	1,84	2,58	2,01	2,4	2,29
2,53	2,76	2,63	2,45	2,63	2,33	2,6	2,77	2,48	2,31	2,22	2,43	2,52	2,84
2,3	2,27	2,27	2,24	2,24	2,38	2,18	2,3	2,49	2,18	2,16	2,39	1,84	2,28
2,29	2,32	2,16	2,36	2,36	2,31	2,02	2	2,33	2,14	2,33	2,03	2,84	2,33

3.2 Resultat per program

Påstående	NV	SP	TE
”Business” (Affärsverksamhet) är roligt	2,88	3,08	3,05
Jag skulle vilja göra affärer	2,94	3,23	3,21
Jag skulle vilja vara ledare på jobbet	3,54	3,68	3,49
Jag vill ha stort inflytande på jobbet	4,01	4,07	3,9
Det är kul att lära sig nya saker	4,3	4,16	3,98
Att arbeta är roligt	3,57	3,49	3,35
Det är viktigt att ha ett bra arbete	4,49	4,52	4,36
Jag kommer att arbeta hårt	4,19	4,2	3,91
Att tjäna mycket pengar är viktigt	3,63	3,93	3,85
Man skall göra rätt för sig	4,27	4,32	4,11
Jobbet bidrar till att man får ett bra liv	3,94	4,03	3,83
Fritiden bidrar till att man får ett bra liv	4,37	4,35	4,31
Att vara ledig/vara med familjen är viktigt	4,52	4,51	4,34
Att hjälpa andra är viktigt	4,28	4,27	4,04
Jag vill studera på högskola/universitet	4,5	4,21	3,95
Det är värt att avstå inkomst under en tid för att få en utbildning	3,99	3,64	3,6
Jag skulle vilja utveckla nya varor eller tjänster	3,12	2,94	3,41
Jag drömmer om att uppfinna något	2,86	2,36	3,02
Jag skulle vilja starta eget företag	2,8	3,06	3,02
Det är ok att låna pengar till att starta eget företag	3,51	3,58	3,45
Det är ok att låna pengar till att utbilda sig	3,93	3,88	3,66
Jag kan tänka mig att flytta för att få en utbildning	4,16	4,1	3,87
Jag vill gärna åka utomlands för att få en utbildning	3,33	3,6	3,2
Jag kan tänka mig att flytta för att få ett arbete	3,66	3,77	3,59
Jag vill gärna åka utomlands för att arbeta	3,43	3,71	3,37
Jag kan tänka mig att resa mycket i mitt arbete	3,52	3,76	3,49
Jag kan tänka mig att pendla till arbete inom Västsverige	2,79	2,82	2,74
Matematik är ett roligt ämne	3,65	2,22	2,99
Tekniska ämnen är roliga	3,27	2,1	3,62
Naturvetenskapliga ämnen är roliga	3,71	2,2	2,74
Samhällskunskap är roligt	2,99	3,43	2,78
Matematik är ett viktigt ämne	4,22	3,59	3,93
Tekniska ämnen är viktiga	3,78	2,88	3,89
Naturvetenskapliga ämnen är viktiga	4,06	3,02	3,31
Samhällskunskap är ett viktigt ämne	3,65	3,95	3,33
Att kunna uttrycka sig på svenska är viktigt	4,4	4,49	4,2
Att kunna uttrycka sig på engelska är viktigt	4,51	4,51	4,34
Att kunna uttrycka sig på ett tredje språk är viktigt	2,98	2,97	2,45

Forts.

Påstående	NV	SP	TE
Jag tror att det kommer att gå bra för Sverige i framtiden	3,52	3,59	3,4
Jag tror att det kommer att gå bra för min hemort i framtiden	3,13	3,19	3,14
Jag tror att det kommer att gå bra för mig i framtiden	3,97	3,94	3,89
Företagen bidrar till att vi kan ha en god välfärd i samhället	3,68	3,74	3,65
Jag tycker det är viktigt att vi har starka företag i Västsverige	3,86	3,98	3,9
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom service/handel	2,11	2,72	2,27
Jag skulle i framtiden vilja jobba med hälso- och sjukvård	2,85	2,03	1,58
Jag skulle i framtiden vilja jobba med utbildning	2,24	2,15	1,86
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom industri	1,76	1,41	2,3
Jag skulle i framtiden vilja jobba med forskning och utveckling	3,25	1,84	2,82
Jag skulle i framtiden vilja jobba med försäljning	2,06	2,77	2,48
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom IT	2,23	1,81	2,92
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom media	2,32	2,6	2,74
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom bank/finans	2	2,58	2,25
Jag skulle i framtiden vilja jobba inom energi och miljö	2,61	1,89	2,42

Västsvenska Handelskammarens rapportserie

2004:1	Västsvenska entreprenörer på jakt efter såddkapital	2007:6	Fokus Attityd 2007
2004:2	Från bra till bäst. Om det livslånga lärandet i Västsverige	2008:1	Västsverige på väg
2004:3	Kampen om kompetensen 1. Attraherar vi kompetens via våra högskolor?	2008:2	Göteborg vs Gothenburg
2004:4	Kampen om kompetensen 2. Flyttar företagens makt från regionen?	2008:3	Vem blir känd i Göteborg?
2004:5	Betyg på Västsveriges ekonomi 2004	2008:4	Hur stort är Västsverige?
2005:1	Västsverige - en tyst del av Sverige 2004	2008:5	Svenska nav 2008
2005:2	Sårbarhetsindex 2004	2008:6	Konsekvenserna av ökat utländskt ägande i det svenska näringslivet
2005:3	Affärsrelevant forskning	2008:7	Fokus Attityd 2008
2005:4	Kampen om kompetensen 3. Flyttar våra företag?	2008:8	Kriminaliteten mot det västsvenska näringslivet
2005:5	Ny förbindelse över Göta älv	2008:9	Små och medelstora företags situation under krisens 2008
2005:6	The State of Primary Education for Expatriate Children in Göteborg 2005	2009:1	En tyst del av Sverige 2009
2005:7	Värdeskapande kompetens	2009:2	Västsverige-Skåne 0-5
2005:8	Fokus Attityd 2005	2009:3	Klimatet och affärerna
2005:9	Bygg ut E 20 till motorväg	2010:1	Turismen i Västsverige
2005:10	Svenska nav	2010:2	Reversibla körfält i Göteborgsområdet
2006:1	Fokus Attityd Skolledare	2010:3	The Neverending Story
2006:2	Värdeskapande persontransporter	2010:4	Bygg ny järnväg mellan Västsveriges två största städer
2006:3	Har vi en industri i världsklass?	2010:5	Risky Business
2006:4	Förtroendet för välfärdens leverantörer	2010:6	Dags att rensa upp bland bolagen
2006:5	Byr sig västsvenskar i riksdagen om Västsverige?	2010:7	Svenska Nav 2010
2006:6	En tyst del av Sverige 2006	2010:8	Göteborgsregionen vs Malmöregionen 1-6
2006:7	Fokus Attityd 2006	2010:9	Fokus Attityd 2010
2006:8	Vägar till världen	2011:1	Bilden av industrin
2007:1	Making West Sweden a Better Location for International Companies	2011:2	Borås-Göteborg -Sveriges sämsta järnväg
2007:2	Ett viktigt stråk för svenskt gods	2011:3	En tyst del av Sverige 2011
2007:3	Sårbarhetsindex	2012:1	En underhållande del av Sverige
2007:4	Tillväxt Göteborg	2012:2	Fokus Mark - Om kommunala tjänstemäns attityder till näringslivet i Mark
2007:5	Farliga förbindelser. Om sårbarheten i Göteborgs trafiksystem	2012:03	The Neverending Story II

*Rapporterna finns att ladda ner på
www.handelskammaren.net/rapporter*

Vi är företrädare för det västsvenska näringslivet och en mötesplats där människor och företag kan inspireras och skapa affärer.
Tillsammans med våra 2700 medlemsföretag arbetar vi för ett västsvenskt näringsliv i världsklass.
Vi gör Västsverige starkare.

www.handelskammaren.net

Göteborg
Mässans gata 18
Box 5253
412 51 Göteborg
Tel 031-83 59 00

Borås
Kungsgatan 29
503 33 Borås
Tel 033-41 05 55

Skövde
Varnhemsgatan 16A
541 27 Skövde
Tel 0500-59 50 30

Stockholm
Västra Trädgårdsgatan 15
111 53 Stockholm
Tel 08-411 34 10

Trollhättan
Innovatumområdet
Åkersjövägen 10
461 29 Trollhättan
Tel 0520-48 10 90

Uddevalla
Riverside
Museigatan 2
451 50 Uddevalla
Tel 0522-149 20